

1 DO DZIEŁA!

Drewniane fińskie domki wśród bujnej zieleni na osiedlu Jazdów skradły serca wielu warszawiaków. Stoją tam od 1945 roku i kiedy kilka lat temu Urząd Miasta miał je wyburzyć, by zbudować w tym miejscu sklepy i ambasady, niektórzy nie mogli się z tym pogodzić. Tak powstał ruch miejskich aktywistów, którzy zawalczyli o ważne dla nich miejsce. Dziś tworzą stowarzyszenie Otwarty Jazdów, a w domkach organizowane są regularnie wystawy, spotkania, warsztaty i koncerty, wiele z nich na tematy ekologiczne.

Otwarty Jazdów w Warszawie

2 NACIESZ OCZY

By zmniejszyć chaos w mieście, czasem nie potrzeba wiele. Grupa Traffic Design w Gdyni, we współpracy ze zdolnymi grafikami i ilustratorami, przeobraża witryny sklepów i drobnych usług, baru mlecznego czy hali targowej. Włącza też w przestrzeń miasta sztukę: murale, rzeźby na osiedlach, które powstały po rozmowach artystów z mieszkańcami, ekologiczne instalacje, neony. Poszukaj pięknych sztyldów, ciekawych detali i ukrytych w Twoim mieście dzieł sztuki – to dobra zabawa!

Działania Traffic Design w Gdyni

3 SIEĆ POŁĄCZEŃ

Pieszko, rowerem, elektryczną hulajnogą, autobusem, tramwajem czy pociągami – nowoczesne miasto można przemierzać i poznawać na różne sposoby. Pełne jest ono ścieżek rowerowych, buspasów i torów tramwajowych, wygodnych przystanków, a przede wszystkim częstych i tanich połączeń komunikacją miejską. A Ty jak najbardziej lubisz się przemieszczać? Dorysuj swój ulubiony środek transportu po mieście na NIEMAPIE.

4 MIASTO GĄBKĄ

Susze i powódzie mają wspólnego pomocnika – to beton. Spływająca po nim do kanałów woda szybko ucieka z miasta, zamiast wsiąkać w ziemię i za jakiś czas posłużyć roślinom. A po gwałtownych deszczach zalewa ulice, bo kanały nie nadążają z jej odprowadzaniem. Rozwiązanie to **miasto gąbka**, czyli takie, które wchłania jak najwięcej wody. Bydgoszcz ma na to sprytne sposoby: jak najwięcej zieleni, powierzchnie przepuszczalne na parkingach, ogrody deszczowe, pojemniki na deszczówkę, zbiorniki retencyjne, czyli zagłębienia, w których może zbierać się woda. Więcej pomysłów znajdziesz w tutejszym Muzeum Wodociągów.

Mała retencja w Bydgoszczy

5 PRZYJAZNE OSIEDLE

Co robimy w mieście? To wszystko, co właśnie przyszło Ci na myśl, powinno dać się załatwić podczas krótkiego spaceru – tak podpowiada idea „miasta 15 minut”. Czy tam, gdzie mieszkasz, to możliwe? Gdyby każde osiedle spełniało tę zasadę, ludziom żyłoby się lepiej. Niestety, wciąż wiele miejsc potrzebuje zmian. Świeżym przykładem dobrze przemyślanego i przyjaznego dla mieszkańców osiedla są Nowe Żerniki we Wrocławiu. Oprócz tego, że jest tu miejsce na sklepy, szkoły, przychodnię, place zabaw i zieleni, to jeszcze mieszkania dostępne są dla każdego, na przykład seniorów, rodzin, singli, ludzi mniej i bardziej bogatych.

Osiedle Nowe Żerniki we Wrocławiu – wynik współpracy architektów, inwestorów, konsultantów i Urzędu Miasta we Wrocławiu

6 ZIELONYM DO GÓRY

Kryzys klimatyczny sprawił, że ludzie znajdują coraz więcej pomysłów na proste ekoulepszenia w miastach. Mogą to być zielone dachy i ściany, rzadsze koszenie trawy, sianie łąk kwietnych, odbetonowywanie chodników i parkingów, nowe nasadzenia i dbanie o istniejące już drzewa, nawet te dziko rosnące. Jeśli masz jakieś inne pomysły, nie wahaj się ich wypróbować w swojej okolicy! Dorysuj w wolnych miejscach na NIEMAPIE jak najwięcej zieleni, ptaków, jeży i innych przykładów przyrody w mieście.

7 PLAC PEŁEN ŻYCIA

Na placu fajnie jest spotkać się z przyjaciółmi podczas miejskich wydarzeń. Ale czy przyjemnie się tam przebywa także wtedy, gdy latem nagrzewa się on jak patelnia i nie ma gdzie usiąść, brakuje cienia i zieleni? Przy odnawianiu rynku w dzielnicy Rudy Śląskiej Orzegów postawiono na połączenie otwartej przestrzeni przeznaczonej na miejskie imprezy (plac Dolny) z zielenią, zacienionymi ławkami, prztulnymi zakątkami do spotkań (plac Górny). Dzięki temu ta część miasta jest pełna życia nie tylko od święta, ale też na co dzień.

Rynek w Rudzie Śląskiej Orzegów – Pracownia Projektowa Architekt Jacek Leśko

8 RUCH TO ZDROWIE

Wolisz biegać czy jeździć na rowerze? Trenować w samotności, grać w drużynie czy kibicować? Im więcej w mieście przestrzeni do ruchu na świeżym powietrzu, tym lepsze humory i zdrowi mieszkańcy. Trzeba tylko pamiętać o różnorodności tych miejsc i o tym, by wszystkim zapewnić do nich dostęp. Sport łączy ludzi i dobre miasto wie, jak to wykorzystać, dlatego w Chorzowie powstała strefa aktywności na granicy parku z kamпусem Uniwersytetu Śląskiego. Wygląda zaskakująco, ale każdy, kto lubi ruch, wykombinuje własny sposób na spędzanie tu czasu – oprócz młodzieży także dzieci, seniorzy czy osoby z niepełnosprawnościami.

Strefa aktywności Chorzów – SLAS Architekti



9 OD NOWA

Kiedyś osady powstawały wokół spichlerzy, młynów, kopalni, a później i fabryk. Czasy działania zgodnie z przeznaczeniem większości z nich są już dawno za nami, ale z coraz większym rozmachem i pomysłem te i inne zapomniane budynki zaczynają tętnić nowym życiem. Z opuszczonych przestrzeni zmieniają się w ogólnodostępne muzea, centra handlowe czy osiedla – zamiast budować takie obiekty od zera, lepiej wykorzystać to, co już istnieje. Zwłaszcza że dawne budynki mają coś bezcennego: ducha miejsca, który sprawia, że jest ono jedyne w swoim rodzaju.

Łażnia łańcuskowa Sztolni Królowa Luiza w Zabrze

10 ULICA DLA MIESZKAŃCÓW

Kto korzysta z ulic? Czy muszą służyć głównie autom do szybkiego przejazdu lub parkowania? A gdyby tak ulice wykorzystywać też do wypoczynku i zabawy? Wooneerfy to przestrzenie, które łączą funkcje drogi, deptaka i miejsca spotkań. Ruch samochodowy jest na nich spowolniony, chodniki nie są oddzielone od jezdni, a pierwszeństwo mają piesi. W cieniu drzew stoją ławki, na których można przysiąść i porozmawiać, ale też stojaki rowerowe, trawniki czy nawet małe place zabaw. Wyobraź sobie swoją ulicę jako wooneerf – co by się tu znalazło?

Wooneerf przy ulicy Traugutta w Łodzi

11 CZAS NA ZABAWĘ

Dzieci to najlepsi specjaliści od zabawy. Zgadzasz się? Place zabaw powinny uruchamiać wyobraźnię i pomysły, dopasowywać się do otoczenia i zaskakiwać. Jesteśmy tacy różni: młodzi i starsi (a nawet dorośli). Jedni nie mogą usiedzieć na miejscu, inni wolą gdzieś przycupnąć i pofantazjować. Nie powinno być tu za gorąco ani zbyt nudno i płasko. Jeśli przy okazji można coś odkryć, czegoś się nauczyć i pobyc wśród zieleni, to już strzał w dziesiątkę! W Krakowie wiele z tych zasad spełniają nowo powstające place zabaw w parkach kieszonkowych, na przykład Kasztanowy Ogród Krakowian.

Parki kieszonkowe w Krakowie

12 NA STRAGANIE W DZIEŃ TARGOWY

Jak kupować z głową? Najlepiej u lokalnych sprzedawców i wytwórców. To nie tylko ekologiczne i zdrowe, ale też miłe, gdy można wesprzeć mały biznes sąsiada. Targowisko w Mszanie Dolnej to świetny przykład: jest ładne i oryginalne, a w dodatku praktyczne – chroni sprzedawców przed deszczem, umożliwia wygodne rozłożenie towarów i jest ogólnodostępne. Na pewno nikt nie poczuje się tu nieswojo. W niedzielę można tu wpaść na pchli targ i poszukać skarbów z przeszłości.

Targowisko w Mszanie Dolnej – eM4. Pracownia Architektury. Brańca

13 WODA CZĘŚCIĄ MIASTA

Mieszkańcy miast położonych nad wodą coraz chętniej spędzają czas nad jej brzegami. Wzdłuż rzek czy wokół jezior powstają pełne atrakcji bulwary i plaże miejskie, jak ta w Olsztynie, gdzie można wypożyczać sprzęt wodny, pluskać się na brzegu, a zimą jeździć na łyżwach, myśląc: „jak to dobrze mieszkać wśród jezior”. A jak jest z wodą w Twojej okolicy?

Plaża miejska w Olsztynie – Dżus GK Architekti

14 TOAILETA MILE WIDZIANA

Ile razy dziennie korzystasz z toalety? Niektórzy potrzebują nawet częściej! Dlatego publiczne toalety powinny znajdować się w parkach, przy placach zabaw, na dworach i w miejscach tłumnie odwiedzanych przez turystów. Ważne, by były czyste, bezpieczne, wygodne i dostępne – wtedy mieszkańcy nie będą zanieczyszczać miasta ani stresować się, że nie mogą nigdzie znaleźć miejsca, żeby się załatwić. Toaleta publiczna w Płocku przy alei Antoniego Roguckiego to świetny przykład. Jest nowoczesna i pomysłowo umieszczona w sztucznym pagórku, niczym nora hobbitów.

Toaleta publiczna w Płocku – Stanisław Łakiński i Łukasz Spychaj

15 FAJNA SZKOŁA

Wielofunkcyjna, dostępna dla wszystkich, ładna, połączona z otoczeniem i pełna okazji do zabawy czy współdziałania. Taka powinna być szkoła przyszłości. W Warszawie powstał „narzędziownik” na temat tego, jak budować nowe i przerabiać stare szkoły. Jest w nim też mowa o tym, jak sam budynek może zmniejszać hałas, o roli zieleni wokół szkół, ekologicznych rozwiązaniach i możliwości prowadzenia zajęć na powietrzu. Wiele z tych cech ma otwarta niedawno szkoła przy ulicy Zaruby na warszawskich Kabatach. Zastanów się, co Ty lubisz w budynku swojej szkoły, a co przydałoby się w nim zmienić.

Szkoła Podstawowa nr 399 w Warszawie – Maciej Śiuda i studio OOA

16 NA ROZSTAJU

Mało gdzie na świecie jest tyle przydrożnych kapliczek co w Polsce. Dawniej powstawały one na skrzyżowaniach ważnych dróg, były miejscem obrzędów i duchowych przemysleń. Pomagały w orientacji w przestrzeni i budowaniu tożsamości. Dziś też szukamy miejsc do wyciszenia i namysłu. Dla jednych jest to kościół, dla innych łąka czy las. Ale funkcję tę mogą nadal spełniać przydrożne kapliczki. Ta w krakowskich Bronowicach to ich zupełnie współczesna wersja. Jak Ci się podoba?

Kapliczka przydrożna w Bronowicach – Medusa Group: Przemek Łukasik, Łukasz Zagala



MIASTO DOBRYCH ROZWIĄZAŃ

NIEMAPA

MIASTO DOBRYCH ROZWIĄZAŃ

Miasto jest skomplikowanym zbiorem różnych działań, miejsc i budynków. Łączą je trasy komunikacyjne: drogi rowerowe, ulice, chodniki oraz ukryte sieci: kanalizacyjne, wodociągowe, światłowodowe. Roślinność nie tylko upiększa przestrzeń, ale też ją chłodzi, oczyszcza powietrze i wchłania wodę.

Wpływ na wygląd miasta mają między innymi lokalne tradycje, kultura, historia, geografia, a przede wszystkim ludzie. Nad tym, by działało właściwie, było przyjazne, ładne i wygodne, czuwają specjaliści, wśród nich architekci, urbaniści, planiści, a dołączyć może każdy z nas!

Co sprawia, że w mieście czujesz się dobrze i lubisz w nim przebywać? W NIEMAPIE przedstawiamy ciekawe rozwiązania zaczerpnięte z całej Polski. Możesz zastanowić się, co jest fajne i wartościowe w Twojej najbliższej przestrzeni, a co wymaga poprawy. Weź NIEMAPĘ i chodź na spacer!



NIEMAPA to seria nietypowych przewodników. Za pomocą zabawnych ilustracji i angażujących tekstów przedstawiamy ciekawe miejsca, przyrodę i kulturę. Serię tworzą Mamy Projekt, a ilustracje wykonało Studio Ładne Halo. „NIEMAPA Miasto dobrych rozwiązań” powstała we współpracy z Izłą Architektów Rzeczypospolitej Polskiej. Wszystkie NIEMAPY można pobrać na stronie www.niemapa.pl.



DOBRE PODWÓRKO

Konsultacje społeczne to ważny etap pracy nad projektowaniem przestrzeni. Tymczasem oczekiwania mieszkańców są bardzo różne.

Posłuchaj mieszkańców, sprawdź, czego potrzebują, i narysuj, jak może wyglądać ich wspólne idealne podwórko. Zastanów się, czy razem ze swoimi sąsiadami możecie porozmawiać i odmienić Wasze otoczenie.



CO JEST WAŻNE?

Nowoczesne budynki są nie tylko piękne, ale też bezpieczne i trwałe, a przede wszystkim, w trosce o środowisko naturalne, zużywają mniej energii.

Sprawdź, co jest ważne w dzisiejszym budownictwie dla różnych mieszkańców, i połącz ich wypowiedzi z rozwiązaniami poniżej.



BEZPIECZEŃSTWO PRZECIWPOŻAROWE

Promat

DOBRA IZOLACJA CIEPŁNA I DŹWIĘKOWA

siniat

EKOLOGICZNE DACHY I ELEWACJE

CEDRAL

TRWAŁOŚĆ ELEWACJI

EQUITONE

PRACA Z MIASTEM

Odwiedzmy w pracy różnych ludzi, którzy mają wpływ na miasto.

Połącz postaci z wypowiedziami, w których wyjaśniają, co dziś robieli.

1

„Dziś projektowaliśmy budynki wielorodzinne na nowym osiedlu, a teraz idziemy na spotkanie w sprawie przebudowy ratusza”.

A

PEŁNOMOCNICZKA DS OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

2

„Właśnie myślę o tym, gdzie powinny powstać nowe fabryki w mieście, żeby nie przeszkadzały mieszkańcom i nie niszczyły przyrody”.

B

PLASTYK MIEJSKI

3

„Rano sprawdzałem, czy sklepowe szyldy nie zasłaniają zabytkowych elewacji, a po południu oceniałem wygląd nowych słupów ogłoszeniowych”.

C

URBANISTA / PLANISTA

4

„Musiałem dziś pilnować, czy prace prowadzone przy historycznej bramie nie niszczą jej cennych zdobień sprzed 300 lat”.

D

MIEJSKA AKTYWISTKA

5

„Tworzyłam listę przystanków, które wymagają przebudowy, bo są niewygodne dla osób poruszających się na wózkach”.

E

MIEJSKI KONSERWATOR ZABYTKÓW

6

„Razem z sąsiadami z podwórka planujemy wspólnie święto naszej ulicy, a po południu idę na konsultację w sprawie budowy nowej drogi rowerowej”.

F

ARCHITEKCI

7

„Oglądałem zaniedbany skwer i już wiem, które krzewy warto zachować i gdzie dosadzić nowe rośliny, żeby zrobiło się pięknie”.

G

ARCHITEKT KRAJOBRAZU